

<https://helda.helsinki.fi>

Laki muuttui - elinsiirrot eläviltä luovuttajilta laajenevat

Isoniemi, Helena

2019

Isoniemi , H 2019 , ' Laki muuttui - elinsiirrot eläviltä luovuttajilta laajenevat ' , Suomen
lääkärilehti , Vuosikerta. 74 , Nro 23 , Sivut 1471-1471 . <
<https://www.laakarilehti.fi/pdf/2019/SLL232019-1471.pdf> >

<http://hdl.handle.net/10138/318809>

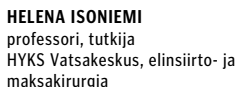
publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Maaliskuun alussa voimaan tullut lakimuutos elinluovutuksesta elävältä (1) tähtää ensisijaisesti munuaisen luovutusten lisäämiseen eläviltä henkilöiltä. Suomessa munuaisensiirtoja elävältä luovuttajalta on tehty vuodessa miljoonaa asukasta kohden vain noin 2,1, kun muissa Pohjoismaissa luku on ollut viime vuosina 12–16 (2). Lakialoite ehti olla vireillä yli kolme vuotta (3).

Uuden lain mukaan elimen voi luovuttaa täysi-ikäinen henkilö, joka kykenee päättämään hoidostaan. Etusijalla on geneettinen sukulaisuus tai emotionaalinen suhde luovuttajan ja vastaanottajan välillä. Mikäli munuaista ei löydy tätä kautta, luovuttajaa voidaan etsiä vastavuoroisuuden kautta. Esimerkiksi kaksi pariskuntaa, joista kummassakaan oma puoliso ei sovi luovuttajaksi mutta toisen parin puoliso sopii, voivat luovuttaa elimensä ristikkäin toisen puolisolalle.

Ensisijainen tavoite on lain mukaan edelleen munuaissiirteeseen saaminen kuolleelta luovuttajalta, mutta jos elimiä ei ole tarpeeksi, toimintaa tulee tehostaa käyttämällä eläviä luovuttajia. Tämän tulee aina perustua vapaaehtoisuuteen eikä mitään painostusta tai taloudellisen etuuden tavoittelua saa esiintyä. Elimen irrottamiseen tarvitaan Valviran lupa, kuten tähänkin asti. Tavoitteena on varmistaa luovutusten asianmukaisuus ja eettisyys.

Lakimuutos lisää jatkossa munuaisensiirtoja ja samalla vähentää siirtoa odottavien määrää. Elävältä luovuttajalta tehtävässä siirroksessa on

monia etuja: Elin on etukäteen tutkittu ja hyväksi todettu (5). Siirto voidaan tehdä suunniteltuna ajankohtana, jopa ennen dialyysihoidon aloittamista. Elemen säilytysaika on lyhyt, siirrännäinen käynnistyy heti ja siirtotulokset ovat parempia kuin kuolleelta saadun siirrännäisen, vaikka luovuttajalla ja saajalla ei olisi geneettistä sukulaisuutta (6).

Munuaisensiirrot eläviltä luovuttajilta lisäävät myös muiden siirtoa odottavien mahdollisuutta saada nopeammin kuolleen luovuttajan munuainen. Tuoreen tutkimuksemme mukaan jokainen onnistunut munuaisensiirto säästää dialyysiin verrattuna suoria kustannuksia vähintään 40 000–50 000 euroa joka vuosi (7), joten toiminta on myös kansantaloudellisesti kannattavaa. ●

- 1 Laki ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta (101/2001): säädösmuutos Helsingissä 8. päivänä helmikuuta 2012/2019.
- 2 Transplant Newsletter 2018. European Directorate for the Quality of Medicines and Healthcare and Council of Europe. <https://store.edqm.eu>
- 3 Lakialoite LA 45/2016 vp kudoslain 4 §:n muuttamisesta
- 4 Biro P, Haase-Kromwijk B, Andersson T ym. Building kidney exchange programmes in Europe – An overview of exchange practice and activities. Transplantation, verkossa ensin 21.9.2018. doi: 10.1097/TP.0000000000002432
- 5 Laging M, Kal-val Gestel JA, Haasnoot GW ym. Transplantation results of completely HLA-mismatched living and completely HLA-matched deceased-donor kidneys are comparable. Transplantation 2014;97:330–6.
- 6 Helanterä J, Honkanen H, Huhti J ym. Munuaisiirto elävältä luovuttajalta Duodecim 2017;133:937–44.
- 7 Helanterä J, Isola T, Lehtonen TK, Åberg F, Lempiäinen M, Isoniemi H. Association of clinical factors with the costs of kidney transplantation in the current era. Ann Transplant 2019, painossa.

Helena Isoniemi: Asiantuntijapalkkiot (Novartis, Sandoz), luentopalkkio (Astellas), matkakuluja (Astellas).